

2. Towards knowledge societies: UNESCO world report / Bindé, Jérôme, UNESCO. UNESCO Publishing, 2005. 237 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141843.locale=en>
3. World Declaration on Higher Education for the Twenty-first Century: Vision and Action and Framework for Priority Action for Change and Development in Higher Education, adopted by the World Conference on Higher Education: Higher Education in the Twenty-first Century, Vision and Action, 9 October 1998. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141952>.

Ірина Еткіна

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

**ЕВОЛЮЦІЯ СПРИЙНЯТТЯ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ ІСТОРИЧНИХ
ДИСЦИПЛІН, ЩО ОХОПЛЮЮТЬ ХХ – ХХІ СТ.
(З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ)**

Студенти з історичною освітою безперечно мають стати лідерами думок в сучасному українському суспільстві, яке сьогодні переживає переломний момент власного державотворення – визволення країни від російських загарбників, входження до європейського економічного та політичного простору, остаточне утвердження як частини євро-атлантичної цивілізації. Вкрай важливо, щоб сучасні здобувачі освіти мали належний рівень інноваційної та академічної культури.

Інноваційна компетентність є результат теоретичної і практичної готовності фахівця до здійснення професійної діяльності з використанням ефективних нововведень. В даній статті мова йде не про технічні інновації, які розвиваються швидкими темпами, викладачі і студенти мають змогу їх вдосконалювати, особливо за умов онлайн-навчання [1; 2], а про світоглядні підходи до вивчення історії та ставлення до них студентства [3].

Дана розвідка ставить за мету проаналізувати відмінності у сприйнятті студентством Інституту історії НУЧК імені Т.Г. Шевченка курсів історії слов'янських народів, історії Центрально-Східної Європи, новітньої історії країн Європи та Америки, що охоплюють матеріал ХХ – ХХІ ст., за останні 15 років з власного досвіду викладання.

В цьому напрямку відбулися значні зміни. Починаючи власну викладацьку діяльність у вищій школі у середині першого десятиліття ХХІ ст., авторка статті була здивована, стикнувшись з наявністю у значної частини аудиторії прорадянських переконань, стереотипів, нав'язаних попередніми поколіннями в сімейному вихованні або у викладанні шкільних курсів. Такі студенти не становили більшість, але їх позиція була тим не звичною, що студентство України за своїм віком значно молодше, ніж студенти європейських країн, і в середньому їх вік становить 20 років [4, с. 12]. Характерним явищем можна було вважати стереотипний,

побутовий рівень сприйняття процесів, що відбувалися в економічному та політичному житті СРСР. Нерідко мали місце фрази на кшталт «мої бабусі в СРСР все подобалося», «тоді жили краще, ніж зараз» і т.д. З цього приводу приходилося робити екскурс в методологію вивчення історії про суб'єктивність особистого переживання історичних подій, про геноцидне та постгеноцидне суспільство на теренах колишнього СРСР. Запам'яталися дискусії на тему: «бабусі в концтаборах або на номенклатурних посадах жили по різному» або «СРСР у кожного був свій».

Значна кількість студентів захоплювалися феноменом перемоги СРСР у Другій світовій війні на рівні російського «побєдобесія», не вбачаючи а ні значного внеску сталінського режиму у розгортанні цієї світової трагедії, а ні згубні для українців методи ведення війни радянським командуванням.

Особливі дискусії викликала тема «холодної війни». Знову ж таки для частини студентського загалу у сприйнятті історичних подій був характерний антиамериканізм, нав'язаний марксистсько-ленінською ідеологією. Ми розглядали методи впливу США на Західну післявоєнну Європу та СРСР на «соціалістичний табір». Частина загалу були переконані, що методи були тотожні. Це можна пояснити лише психологічною підставою – люди, виховані в тоталітарних традиціях (хоча самі не застали у свідомому віці тоталітаризму) не здатні повірити в наявність реальної, а не паперової демократії. Нещодавно, вже після пережитого Черніговом жаху російської агресії, авторку статті на вулиці зупинив колишній студент та визнав хибність своїх переконань в роки навчання. Очевидно спрацював матеріалістичний принцип: «Буття визначає свідомість».

Крім антиамериканських стереотипів побутовали і антиєвропейські, хоча в меншій мірі. Серед частини студентства панували песимістичні переконання, що Європа йде іншим шляхом розвитку, і Україна в цей напрямок не впишеться.

Поступово ціннісні орієнтації студентів та їхні прогнози на майбутнє України почали змінюватися під впливом декількох чинників:

- Революції Гідності, якій співчували переважна частина студентства, найбільш активні брали в ній участь і на рівні Чернігова, і на головному Майдані країни;
- початку російської агресії проти України у 2014 р., окупації Криму та частини Сходу України – частина наших випускників підписали контракти з ЗСУ
- впровадженні безвізового режиму з країнами ЄС, що дало змогу багатьом студентам відвідати європейські держави, поспілкуватися з ровесниками, на власні очі побачити переваги Західного світу
- повномасштабного вторгнення агресора в Україну.

Значний вплив на світоглядні позиції сучасних здобувачів освіти Інституту історії НУЧК справляє увага, що приділяється вивченню курсів історії країн Центрально-Східної Європи ХХ – ХХІ ст., історії Європи та Америки першої та другої половини ХХ, та ХХІ ст., а також європейських студій в рамках реалізації програми Erasmus+ [4]. На основі матеріалів дисциплін здобувачі освіти мають

змогу досліджувати розвиток ідей гуманізму та демократії в Європі. Вкрай важливий курс історії Центрально-Східної Європи в означений період дає змогу студентам зрозуміти, що європейський шлях розвитку був нелегким для всіх країн регіону. Економічний розвиток, високий рівень життя, високі стандарти соціального забезпечення прийшли не відразу. Більшість сусідів України пройшли в різні періоди шлях боротьби за свою реальну незалежність від Росії/СРСР. Всі країни ЄС в свій час проходили важливі, але складні домашні завдання задля вступу в спільноту європейських держав.

Сьогодні наші студенти чітко відрізняють шлях свободи, демократії та національного самовизначення від світогляду «руського міра», що несе смерть, руйнування, повернення до тоталітаризму та зневагу до особистості. Сьогодні студентство як частина громадянського суспільства України болісно сприймає наші втрати на фронті, але відчуває вдячність європейським та американським партнерам, без яких перемога та звільнення від сильного та підступного ворога були б неможливими.

Джерела та література:

1. Ципляк Н. Використання мультимедійних технологій при викладанні курсу «Історія країн Центрально-Східної Європи другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» *Сьомі Фльорівські читання: матеріали науково-практичної конференції*. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2022. С. 109-110.
2. Мокрогуз О. Мультимедійна презентація на уроках історії: методичний аспект. *Матеріали науково-практичної конференції «Треті Фльорівські читання»*. Чернігів, 2013. С. 80-82.
3. Кондратьєв І. Викладання курсу «Перспективи європейської цивілізації». *Сьомі Фльорівські читання: матеріали науково-практичної конференції*. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2022. С. 82-84.
4. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. Матеріали для ознайомлення з результатами проекту № 49169 за підтримки міжнародного фонду «Відродження». URL: https://www.google.com/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0CAIQw7AJahcKEwig_u-E3tT_AhUAAAAAHQAAAAAQAw&url=https%3A%2F%2Fsurgery-four.pdmu.edu.ua%2Fstorage%2Fcommon%2Fdocs%2FR1vyflum4hNfJntUrILfR6KRh1FhLdBWxXuD6Amv.pdf&psig=AOvVaw1z0FB2txlyWWQZSZOW44K3&ust=1687449604410921&opi=89978449 (дата звернення 14.06.2023)
5. Кеда М. Міжнародна проектна діяльність в навчанні історії (на прикладі навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін). *Матеріали науково-практичної конференції «Шості Фльорівські читання»*. Чернігів, 2019. С. 64-66.